

РЕЦЕНЗІЯ

кандидатки психологічних наук, доцентки кафедри психології та соціальної роботи Західноукраїнського національного університету Ятищук Анастасії

Анатоліївни на кваліфікаційну роботу ТІН Хе на тему: «Вербальна креативність у структурі професійних творчих здібностей», поданої до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

1. Актуальність теми

Сучасне інформаційне суспільство висуває до фахівців нові вимоги, серед яких ключовими стають уміння швидко адаптуватися до змін, знаходити оригінальні рішення, продукувати нові ідеї та ефективно їх презентувати. Динаміка соціально-економічних трансформацій, розширення професійних комунікацій, активне використання цифрових технологій та глобалізаційні процеси спричиняють потребу у спеціалістах, здатних не лише опановувати знання, а й творчо їх застосовувати, створюючи якісно нові продукти. У цьому контексті особливого значення набувають творчі здібності особистості як передумова професійної успішності та конкурентоспроможності.

Серед різних видів креативності провідну роль відіграє вербальна креативність, яка проявляється у здатності створювати оригінальні та образні мовні конструкції, що підсилюють комунікативний і інтелектуальний потенціал особистості. Мова є основним інструментом мислення, комунікації та професійної реалізації, тому розвиток вербальної креативності сприяє формуванню мобільного, адаптивного та творчого фахівця, здатного ефективно взаємодіяти у професійному середовищі та генерувати нові ідеї.

Актуальність дослідження зростає також через те, що у сучасній психології та педагогіці посилюється інтерес до розвитку креативності як інтегральної властивості особистості, яка поєднує когнітивні, емоційні та мотиваційні компоненти. Дослідження вербальної креативності дозволяє не лише глибше зрозуміти психологічні механізми творчої діяльності, а й створювати ефективні методики розвитку професійних компетенцій, які

сприяють подоланню монотонності роботи, підтримці професійного інтересу та внутрішньої мотивації.

Попри наявність численних досліджень загальної креативності, вербальна її складова досі недостатньо вивчена. Потребують уточнення структура, ключові компоненти такі, як швидкість мислення, гнучкість, оригінальність, абстрактність, та їхній вплив на професійну діяльність у різних сферах. Крім того, бракує науково обґрунтованого інструментарію для діагностики й розвитку вербальної креативності, що обмежує практичне застосування результатів у психології та освіті.

Таким чином, дисертаційна робота Тін Хе є своєчасною і суспільно значущою. Вона відповідає нагальним потребам науки й практики, спрямована на з'ясування місця і ролі вербальної креативності у структурі професійних творчих здібностей та створення науково обґрунтованих підходів до її розвитку. Отримані результати мають важливе значення як для поглиблення теоретичних засад психології творчості, так і для вирішення прикладних завдань підготовки конкурентоспроможних фахівців у сучасному світі.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертація відзначається високим рівнем наукової коректності, застосуванням комплексного підходу та використанням сучасних, загальновизнаних методів. Наукові положення, висновки та рекомендації кваліфікаційної роботи Тін Хе характеризуються високим рівнем обґрунтованості і достовірності, що підтверджується аналізом значної кількості наукових джерел, проведенням емпіричних досліджень та використанням загальнонаукових і спеціальних методів пізнання.

У роботі використано низку методів, до яких належать концептуальні засади діяльнісного підходу, теоретичні положення щодо професійної діяльності фахівця та розвитку його творчих здібностей, а також дослідження структури й закономірностей формування вербальної креативності, критичного мислення, творчої активності та метакреативності особистості.

Положення, висновки й рекомендації логічно впливають із структури роботи, мають належне теоретичне обґрунтування та спираються на ретельно дібраний науковий інструментарій. Загальні висновки дисертації мають надійне наукове підґрунтя, а представлені результати та рекомендації базуються на теоретичній основі й підтверджені експериментальною перевіркою ефективності запропонованих методів і підходів.

3. Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна дисертації полягає у комплексному дослідженні феномену вербальної креативності як ключового компонента професійних творчих здібностей. Дослідження поєднує теоретичний аналіз і емпіричну перевірку, що дозволяє комплексно оцінити роль вербальної креативності в розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців.

До найбільш значущих наукових здобутків роботи належать:

- визначення місця вербальної креативності у структурі професійних творчих здібностей майбутніх фахівців, що дозволяє по-новому оцінювати її роль у професійному розвитку та підготовці професіоналів;
- ідентифікація психологічних предикторів вербальної креативності, серед яких особливе значення мають творча активність та вербальний інтелект, що дає змогу прогнозувати потенціал індивіда до генерації нових ідей у професійній діяльності;
- уточнення взаємозв'язків між компонентами креативності (швидкість, оригінальність, гнучкість, абстрактність, розробленість) і професійною успішністю, що сприяє глибшому розумінню механізмів формування ефективної професійної діяльності.
- розширення типології вербальної креативності та удосконалення методик її розвитку і психодіагностики, а також розробка і апробація програми розвитку вербальної креативності, яка може бути застосована в практичній діяльності психологів, педагогів та фахівців інших сфер.

Таким чином, дисертація характеризується виразною науковою новизною, поєднуючи теоретичні положення і практичні рекомендації, що сприяють

подальшому розвитку досліджень у сфері креативності та професійної підготовки фахівців.

4. Зміст дисертації та відповідність встановленим вимогам

Кваліфікаційна робота має чітку та завершену структуру, що включає анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Зміст роботи повністю відповідає поставленим меті й завданням, відзначається логічною послідовністю, системністю та достатнім рівнем повноти викладу.

У вступній частині авторка обґрунтовує актуальність обраної теми, визначає її місце в контексті сучасних наукових програм і досліджень, формулює мету та завдання, описує наукову новизну отриманих результатів і їх практичну значущість. Також наведено дані про особистий внесок здобувачки, апробацію основних положень дисертації та характеристику структури роботи.

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження вербальної креативності у системі професійних творчих здібностей» розглянуто сутність поняття вербальної креативності в психології, проаналізовано зміст професійної діяльності та її креативні складові, визначено роль вербальної креативності у професійному становленні. Показано, що її розвиток позитивно впливає на продуктивність діяльності, сприяє підвищенню якості професійної підготовки та забезпечує розвиток майстерності фахівця протягом усієї кар'єри.

Другий розділ «Емпіричний аналіз вербальної креативності у системі творчих здібностей фахівця» присвячений організації дослідження, характеристиці використаного психодіагностичного інструментарію, виявленню психологічних чинників і предикторів вербальної креативності у студентів та практиків. Авторка аналізує рівні її розвитку залежно від професійної орієнтації та спеціальності, що дає змогу комплексно оцінити особливості прояву вербальної креативності в різних групах.

У третьому розділі «Програма розвитку вербальної креативності як детермінанти професійних творчих здібностей майбутніх фахівців» обґрунтовано методологічні засади формування вербальної креативності, представлено авторську програму її розвитку у вигляді спеціально

розробленого тренінгу. Результати експериментальної перевірки підтвердили ефективність запропонованої програми, а ключовими умовами розвитку визначено: формування позитивної мотивації до творчості, активізацію пошукової діяльності, створення підтримуючого середовища, використання прикладів креативної поведінки, а також залучення інноваційних психолого-педагогічних підходів.

Узагальнені висновки чітко відображають результати дослідження, відповідають поставленим завданням та демонструють належний рівень наукової аргументованості. Отже, дисертація є структурно завершеною, методологічно обґрунтованою і повною мірою розкриває дослідницьку проблему.

5. Практичне значення результатів дослідження

Отримані результати кваліфікаційної роботи мають вагомe прикладне значення для освітньої та психологічної практики. Розроблені методики та програма розвитку вербальної креативності можуть бути ефективно використані психологами закладів вищої освіти, викладачами й адміністрацією навчальних установ для створення сприятливих умов формування професійних творчих здібностей майбутніх фахівців.

Зокрема, авторська програма вербальної креативності розвитку, пройшла апробацію та довела свою ефективність і може застосовуватися як у навчальному процесі, так і в роботі практичних психологів. Усі факти практичного застосування та апробації результатів дисертації підтверджуються відповідними офіційними довідками.

Матеріали дисертаційної роботи можуть використовуватися в освітньому процесі закладів вищої освіти при викладанні дисциплін психологічного циклу, розробці навчально-методичних комплексів, організації тренінгів особистісного та професійного зростання здобувачів вищої освіти. Результати дослідження становлять практичний інтерес для керівників освітніх програм, викладачів, кураторів академічних груп та фахівців, залучених до організації позааудиторної діяльності.

Таким чином, практичні результати дослідження мають значний потенціал для впровадження у психологічну практику та освітню діяльність, сприяють підвищенню ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців, розвитку їхнього креативного мислення та конкурентоспроможності на сучасному ринку праці.

6. Повнота викладення основних результатів кваліфікаційної роботи в опублікованих працях

Основні результати та положення дисертації здобувачки знайшли відображення у шести наукових публікаціях. Серед них – три статті, опубліковані у фахових виданнях України, що відповідають вимогам до публікацій результатів дисертаційних робіт за спеціальністю 053 Психологія. Це підтверджує високий науковий рівень отриманих результатів, їх відповідність сучасним напрямам розвитку психологічної науки та визнання серед наукової спільноти.

Окрім того, узагальнені результати дослідження були презентовані у матеріалах наукових конференцій різного рівня, у тому числі міжнародних та всеукраїнських. Така апробація дала можливість не лише перевірити достовірність і практичну значущість висновків, але й отримати фахові відгуки та рекомендації від колег-науковців.

Таким чином, публікаційна активність здобувачки підтверджує достатню повноту представлення основних результатів дослідження у науковому середовищі, а також дотримання вимог академічної доброчесності та правил оприлюднення наукових результатів.

7. Зауваження та дискусійні питання

Попри високу наукову цінність та загалом позитивну оцінку дисертації, у роботі можна виокремити окремі моменти, які потребують подальшого осмислення та можуть слугувати основою для перспективних наукових пошуків.

1. У першому розділі деякі теоретичні положення розглядаються дещо фрагментарно, без достатньо критичного аналізу існуючих підходів різних

авторів. Це створює простір для глибшого осмислення проблеми у майбутніх дослідженнях.

2. Широкий віковий діапазон учасників емпіричного дослідження (від здобувачів вищої освіти до практикуючих фахівців) дещо ускладнює точність інтерпретації отриманих результатів, оскільки специфіка проявів вербальної креативності може відрізнятися залежно від вікової категорії. Доцільним було б детальніше акцентувати на особливостях окремих вікових груп.

3. У другому та третьому розділах подання емпіричних результатів, зокрема у формі таблиць і рисунків, місцями є надмірно деталізованим. Це, з одного боку, демонструє ретельність дослідження, але з іншого — дещо ускладнює зосередження на ключових аспектах проблеми.

4. У тексті трапляються стилістичні неточності, пов'язані з добором англomовних еквівалентів для окремих понять і термінів. Більш ретельне узгодження термінології сприяло б чіткішому та однозначному розумінню результатів дослідження міжнародною науковою спільнотою.

Наведені зауваження мають дискусійний характер і не знижують загальної наукової та практичної значущості кваліфікаційної роботи. Навпаки, вони відкривають перспективи для подальшого розгортання досліджень у сфері вивчення вербальної креативності та її ролі у професійній діяльності фахівців.

8. Дотримання академічної доброчесності

Аналіз змісту кваліфікаційної роботи, наукових публікацій здобувачки, а також результатів перевірки тексту дисертаційної роботи на оригінальність в інтернет-системі Turnitin Similarity засвідчує, що дослідження є результатом самостійної наукової праці здобувачки. Робота не містить ознак академічного плагіату, усі запозичення з джерел літератури належним чином оформлені та коректно цитовані, що підтверджує дотримання принципів академічної доброчесності. Крім того, проведена апробація результатів дослідження та наявність публікацій у фахових виданнях свідчать про наукову самостійність здобувачки та обґрунтованість представлених висновків.

Висновок про відповідність роботи встановленим вимогам МОН України

Дисертація Тін Хе «Вербальна креативність у структурі професійних творчих здібностей» є завершеною науковою роботою, яка вирізняється актуальністю, новизною та практичною значущістю. Отримані результати мають наукове й прикладне значення для психологічної науки та практики.

Кваліфікаційна робота відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

Відтак вважаємо, що дисертація відповідає вимогам, які висуваються до кваліфікаційних наукових робіт на здобуття ступеня доктора філософії, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія.

Рецензентка:

**кандидатка психологічних наук,
доцентка кафедри психології
та соціальної роботи**

**Західноукраїнського національного
університету**

Анастасія ЯТИЩУК

Підпис	<i>Анастасія Ятищук</i>
Завіряю:	<i>Анна Семен</i>
НАЧАЛЬНИК ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ	

